

1. ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΣΤΗΝ Κ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημ. Έκδοσης: . . .26/06/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .26/06/2026

Σελίδα: 4

Innews ΑΕ - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΣΤΗΝ «Κ»

ΣΚΙΕΣ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η σκιά της διαφθοράς βαρύνει σταθερά τη δημόσια συζήτηση και την πολιτική αντιπαράθεση, με την τάση να είναι αυξητική, σε βαθμό που κόμματα και πολιτικοί αρχηγοί επενδύουν σχεδόν αποκλειστικά στην καταγγελία κυβερνητικών σκανδάλων και στην υπόθεση κάθαρσης. Πέρα από τη δηλητηρίαση του πολιτικού κλίματος και την καλλιέργεια συλλογικής

απέχθειας προς το πολιτικό σύστημα, ο προβληματισμός στη βάση πολιτικών δικαιοσύνης «καλού - κακού» δεν συμβάλλει ούτε στη διακρίνει ούτε στην ισονομία. Ο Μάνος Μτσαγγάνης, καθηγητής στο Πολυτεχνείο του Μιλάνου, θυμίζει ότι στις χώρες που αποτελούν φρενίτιο παράδειγμα στα θέματα διαφθοράς το μυστικό βρίσκεται σε μια κοινωνική κουλτού-

ρα αποδοκιμασίας του παράνομου πλουτισμού. Ο Δημήτρης Πρόντζας, που ως πανεπιστημιακός εξειδικεύεται σε αυτό το αντικείμενο, σημειώνει ότι «καμία χώρα και κανένας πληθυσμός στον πλανήτη δεν εξορίζεται του φαινομένου: ως εξαιρέσεις θα μπορούσαν μόνο να θεωρηθούν οι εκάστοτε ορθές διαχειρίσεις των επιπτώσεων των μορφών τους».

Επιμέλεια: **ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΣΠΑΝΟΥ**

Διαφθορά και εξευτελισμός

Του **ΜΑΝΟΥ ΜΑΤΣΑΓΓΑΝΗ***

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι να σκεφτεί κανείς το πρόβλημα της διαφθοράς, κατά τη γνώμη μου όλοι λανθασμένοι. Ως πολιτικό πρόβλημα αποκλειστικά της αντιπαλης παράταξης: Όμως, σοβαρά κρούσματα διαφθοράς («αξιοποίησης δημόσιου αξιώματος για προσωπικό όφελος») σημειώνονται σε όλο το πολιτικό φάσμα. Για παράδειγμα, το Qatargate αφορούσε κυρίως εκπροσώπους της ευρωπαϊκής Κεντροαριστεράς.

Ως πρόβλημα του δημοκρατικού συστήματος: Όλες οι δικτατορίες, από τον ιταλικό φασισμό έως τους δικούς μας συνταγματάχτες, αυτοανακηρύχθηκαν σε τιμωρούς του «διεφθαρμένου κοινοβουλευτισμού», για να διακριθούν στη συνέχεια για τη διαφθορά και για την ανικανότητά τους (συχνά αυτά πάνε μαζί). Το ίδιο και οι σημερινοί θαυμαστές τους. Ο Νέιθον Γκλν, ευρωβουλευτής του προηγούμενου κόμματος του Νάιτζελ Φάρατζ (UKIP) και επικεφαλής του συλλογικού παραρτήματος του τωρινού (Reform), ομολόγησε ότι δωροδοκήθηκε από τη Ρωσία του Πούτιν και καταδικάστηκε

σε 10 χρόνια φυλάκισης. Και φυσικά, ο πρόεδρος των ΗΠΑ εργάζεται σθεναρά για τον πλουτισμό του ίδιου, των συγγενών και των φίλων του.

Ως (αστυ)νομικό πρόβλημα: Αυστηρότεροι νόμοι, βαρύτερες ποινές, μεγαλύτερη αστυνόμευση. Αλλά σε μια υποθετική χώρα όπου η διαφθορά έχει ήδη ξεπεράσει ένα κρίσιμο όριο, ει-

Σοβαρά κρούσματα «αξιοποίησης δημοσίου αξιώματος για προσωπικό όφελος» σημειώνονται σε όλο το πολιτικό φάσμα.

ναι πολύ πιθανό να έχει διεισδύσει τόσο στις δικαστικές αρχές όσο και στη δικαστική εξουσία. Στην ίδια υποθετική χώρα, θα χρειαζόταν ένας αστυνομός και ένας δικαστής (και οι δύο αδιάφθοροι) για κάθε επιρρεπή στη διαφθορά πολίτη, πράγμα μάλλον δύσκολο πρακτικά.

Σε κοινωνίες που έχουν καταφέρει να περιορίσουν (όχι να εξαλεί-

ψουν ολοσχερώς) τη διαφθορά, αυτό που κυρίως εμποδίζει ένα δημόσιο πρόσωπο να αξιοποιησει το αξίωμά του για προσωπικό όφελος είναι ο φόβος του ντροπαστικού εξευτελισμού: ο φόβος δηλαδή ότι αν φέρει στο σπίτι περισσότερα χρήματα ή δώρα ή άλλα υλικά αγαθά από όσα δικαιολογεί ο μισθός του, θα πέσει στην εκτίμηση του/της συντρόφου του, των παιδιών του, των φίλων του, των ψηφοφόρων του.

Αν, αντθέτως, η αποδεδειγμένη διαφθορά τον ανεβάσει στην εκτίμηση των συγγενών, φίλων και (αρκετών) ψηφοφόρων, όπως π.κ. συνέβαινε στην Ιταλία του Σιλβίο Μπερλουσκόνι, τότε φοβάται ότι το πρόβλημα είναι δυσεπίλυτο.

Ας αναρωτηθούμε, λοιπόν, προτού αγανακτήσουμε με το πιο πρόσφατο σκάνδαλο διαφθοράς: πώς θα αντιδρούσαμε εμείς οι ίδιοι αν κάποιος/α σύντροφος, συγγενής, φίλος μας κυκλοφορούσε ξαφνικά με περισσότερα χρήματα από όσα δικαιολογεί ο μισθός του;

* Ο κ. Μάνος Μτσαγγάνης είναι καθηγητής Δημοσias Οικονομίας στο Πολυτεχνείο του Μιλάνου και επικεφαλής του προγράμματος Ευρωπαϊκής Οικονομίας του **ΕΥΛΑΜΕΠ**.

Λάθος ερωτήματα

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΠΡΟΝΤΖΑ***

Η συζήτηση για τη διαφθορά στην Ελλάδα ξεκινάει συνήθως από τις συνέπειες του φαινομένου και σπανίως από τις μορφές του. Η συγκεκριμένη αντιστροφή της συλλογιστικής δεν είναι ούτε αδιόραση ούτε τυχαία. Καμία κοινωνία δεν μπορεί να διαχειριστεί τις επιπτώσεις των μορφών του φαινομένου της διαφθοράς, εάν προηγουμένως δεν έχει κατανοήσει και συμφωνήσει τι είναι διαφθορά, τι είναι μορφή διαφθοράς και τι είναι επίπτωση αυτής.

Η εκροπή του δημοσίου λόγω προς τις συνέπειες του φαινομένου αποτελεί για την ελληνική περίπτωση πραγματικότητα, που συνδέεται με το διαρκές ερώτημα περί της αρμοδιότητας ανανώτατης των μορφών διαφθοράς και του σε ποιον αυτή αποδίδεται: στον πολίτη, στον πολιτικό, στη νομική αυθεντία, στα πανεπιστήμια, στους διεθνείς οργανισμούς ή στο εκάστοτε σύστημα αλληλεπιδράσεων μεταξύ τους; Η απάντηση στο ερώτημα δεν είναι απροσδόκητη, δεδομένου ότι θα καθορίσει, όχι μόνο τι γίνεται κατανοητό από τον πληθυσμό, αλλά και τι γίνεται τελικά αποδεκτό ως μορφή

διαφθοράς, ως επίπτωση αυτής και ως πεδίο διαχειρίσις της.

Η επιστημονική αναγκαιότητα της εξειδίκευσης των μορφών του φαινομένου επεκτείνει τα ανωτέρω ζητήματα στις ιστορικές καταβολές και στα κριτήρια επιλογής του προσωπικού των θεσμών, στα όρια μεταξύ ατομικού και δημοσίου συμφέροντος, στις προτεραιοποιήσεις του πολιτικού συστήματος.

Η εξέλιξη του φαινομένου της διαφθοράς θα φέρει την ελληνική συλλογικότητα αντιμέτωπη με νέες προκλήσεις, σμικού υποδείγματος διαμόρφωσης του ελληνικού ιδεοτύπου διαφθοράς και του πληθυσμιακού προφίλ homo corruptus: στοιχεία τα οποία τροφοδοτούν τον ποινικό λάϊκισμό των εκάστοτε διαφθορολόγων, την καθοδηγούμενη σκέψη του πληθυσμού και την ταύτιση του φαινομένου της διαφθοράς με έναν προσεκτικά προβλεπόμενο αριθμό μορφών του. Η (αν)δια-

μόρφωση της κοινωνικής συλλογιστικής για την αναγνώριση και τη διαχείριση των επιπτώσεων των μορφών διαφθοράς καθίσταται αναγκαία προϋπόθεση προσαρμογής και όχι απλώς μία επιστημονική επιδίωξη: θεσμικοί και οργανισμικοί του 21ου αιώνα δεν αποτυγχάνουν επειδή στερούνται κανόνων αλλά επειδή αδυνατούν να αναγνωρίσουν και να διαχειριστούν τις μορφές διαφθοράς που διαπερνούν τη λειτουργία τους.

Η εξέλιξη του φαινομένου της διαφθοράς και των μορφών του, όπως αυτές θα αναδειχθούν από τις μεταβάσεις της κλιμακτικής αλλαγής, της τεχνικής νομοσύνης και των γεωπολιτικών επαναπροσδιορισμών, θα φέρει την ελληνική συλλογικότητα αντιμέτωπη με νέες προκλήσεις. Το μόνο επιστημονικά βέβαιο είναι ότι καμία χώρα και κανένας πληθυσμός στον πλανήτη δεν εξορίζεται του φαινομένου: ως εξαιρέσεις θα μπορούσαν μόνο να θεωρηθούν οι εκάστοτε ορθές διαχειρίσεις των επιπτώσεων των μορφών του.

* Ο κ. Δημήτρης Πρόντζας είναι επι. καθηγητής Διαφθοράς στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.